

“İssiz bir adada yapayalnız yaşamak zorunda kalsanız hangi romanları yanınıza alıp götürürsünüz?” sorusu bir zamanlar Fransa’da anketçilerin pek hoşlandığı bir konuydu. Bu romanlar, anketçisine göre, ya Fransız ya da dünya edebiyatından alınırdı. Sorularını edebiyatın başka türlerine genişletenler de vardı. .. Bugün dahi böyle bir sorunun çekiciliğini kaybetmiş olduğunu sanmıyorum. Böylece, hem bazı yazarların beğenileri belirmiş, hem de unutulmaya yüz tutmuş bazı sağlam eserler yeniden değerlendirilmiş oluyordu. Ama bu sorunun ortaya koyduğu asıl gerçek, edebiyatın insan hayatındaki vazgeçilmez varlığıdır. Bana öyle geliyor ki, ıssız bir adada yaşamak zorunda kalan insana, “Yanınıza neler alıp götürürsünüz?” deseler, o insan erkekse,

başta tıraş makinesi olmak üzere gece giyeceklerini; kadın ise dudak boyası ile tuvaletlerini almayı herhalde düşünmez; yaşamak için gerekli bir iki şeyden sonra, gerisini gene kitaplara ayırırdı.

Nedir insanların kitaplara olan bu düşkünlüğü? Kitaplar, hele romanlar ve şiir kitapları, neden insanların hayatında bu kadar büyük bir yer alıyor? Bence, bunu cevaplandırmak için, “İnsan niçin okur?” sorusunu ilkin cevaplandırmak gerekir. İnsanlar toplu yaşadıkları halde gene de yaratıkların en yalnızlarıdır. Dıştan birbirlerine yakındırlar, ama içten aralarında ne uzaklıklar vardır! Acısını duyuracak kimse bulamayınca, atının boynuna sarılarak içini boşaltan, Çehov’un arabacısını şimdi düşünüyorum. Okuması olsaydı böyle yapayalnız kalır mıydı?

.. Bana öyle geliyor ki, yaratıcısı söylemiyor ama, Robinson Crusoe’nin en büyük acısı, adada kitapsız kalması olmuştur.

Okuyan için, kitaplığının yanından daha rahat yer olabileceğini sanmıyorum. Ben kendi hesabıma, kitaplarımın arasında duyduğum rahatı, hiçbir yerde duymamışımdır. Kitapların yenilerini de eskilerini de severim.

.. Kitaplar bizi yalnız söyledikleri ile değil, uyandırdıkları duyumlarla da kavrarlar. .. Baudelaire .. “Çocuk vücutları gibi taze kokular”dan söz eder. Gerçekten, hiçbir koku, bu hayat başlangıcının kokusundan daha taze ve daha canayakın olamaz. Ama bunun ardından hangi koku gelir deseler, hiç şüphesiz, “baskıdan yeni çıkan kitapların kokusu!” derim. Bu koku, hangi yazarın içine bir bahar havası gibi dolmamış, hangi okuyucunun hayaline yeni ufuklar açmamıştır!

Ama yalnız koku mu? Ya parmakların sayfaları açarken kâğıda dokunmaktan duyduğu sabırsızlıkla karışık haz? Bende yılların gideremediği duygu, masamın üzerine yığılan yeni kitapları açtığım zaman duyduğum tatlı heyecandır.

.. Sözün kısası, kitabı her yönü ile severim. Anlattıklarına dalıp gitmekten, yapraklarına dokunmaktan, taze mürekkebin kokusunu almaktan, çevrilen yaprakların çıkardığı hışırtıdan hoşlanırım. Odamdan dışarıya çıktığım zamanlar, yanıma küçük boyda bir kitap almayı hiç unutmam. Ne olacağı bilinmez ki! Kalabalık içinde insanın içine ansızın yalnızlık çökebilir.

Ya bir anketçi bu alışkanlığımı öğrenir de ıssız adaya götüreceğim on kitabı gelip benden sorarsa, ne cevap veririm? On kitap! Bunları seçmek dile kolay. Geri kalanlar ne olacak? Doğrusu, adaya madaya gitmek niyetinde değilim. Hem, anketçi gelirse, söyleyeceğim: Ne diye bu on kitabı kendisi seçip o adaya gitmiyor?

Ben odacığımda, yeni eski bütün kitaplarımın arasında, böyle daha iyiyim.

12 Haziran 1957